

МЪДРО КАТО КОМИСИЯ

„Лъже като гърт българин“. Проф. Исак Паси би казал, че това е контаминация. Контаминацията е един от начините да сътвориш нещо смешно, като заразиш една реалност с друга.

Изразът „Кажу ми кой ти е приятел, за да ти кажа какъв си“ е познат до баналност. Но ако заразиш с неговата езикова формулировка други човешки взаимоотношения или ситуации, можеш да постигнеш ефекта на смешното. „Кажу ми с кого спиш, за да ти кажа ко-го сънуваш“, например. Или „Кажу ми коя книга четеш, за да ти кажа от кого си я откраднал.“ Изразът „лъже като гърта българка“ е класическа контаминация на изричаното под път и над път словосъчетание „лъже като гърт циганин“. Да приключим теоретичната част с цитат от проф. Исак Паси: „Характерното за контаминацията като феномен на смешното е сливането, едновременно съществуване е колкото реално, толкова повече нереално, то е действително и недействително, вероятно и невероятно, то е като играта.“

Главният редактор на ромския вестник „Дром громендар“ Васил Чапразов ги знае тия работи. Той не обича да му личи колко е чел, но е чел много. Ромският вестник се списва на по-чист и по-правилен български език от много български

вестници, а запетайките са точно по местата си. (Ако не вярвате, първо го вижте, после се заяждайте.) Поетът и филологът Васил Чапразов отбира от думи и изрази, а играта с тях му е в малкия пръст.

Комисията за защита от дискриминацията обаче не оцени естетическия подход и осъди вестник „Дром громендар“ за заглавието „Евелина Досева от Министерския съвет лъже като гърта българка“. Това е първо решение на комисията срещу ромите, накърнило честта на българин. То поставя много въпроси.

Щеше ли решението на комисията да бъде същото, ако Евелина Досева не беше главен експерт в отдел „Етническа идентичност и интеграция, демографско развитие“? Кое е обидното в заглавието – глаголът „лъже“, прилагателното „гърта“, или съществителното „българка“? Ако главният експерт в отдела за интеграция смята, че изразът „лъже като гърта циганка“ е реалност, но „лъже като гърта българка“ е противозаконен тормоз по етнически признак, не ми се вярва интеграцията да процъфти. По подобие на този случай трябва ли в комисията да бъде внасян сигнал за израз „пиян като българин“ или толкова пияни могат да бъдат само казациите? Албанският реотан ли е единственият, който

Веселина СЕДЛАРСКА

имаме право да квалифицираме като прост и наказуемо ли е по-дозреването в бавно загряване, ако се отнася за български реотан? Ако напиша, че някой е ревнив като българин, мога ли да съм спокойна, че този някой няма да ме осъди за тормоз по етнически признак, тъй като ненаказуемият израз е „ревнив като турчин“? А ако някой турчин докаже, че изразът „ревнив като македонец“ е хронологично по-стар? „Черен като ломски циганин“ обига ли е, след като е част от традиционната фразеология, или само „Черен като врачански циганин“ е обига, защото е контаминация? Ами „рошава като хасковска циганка“? Само византийците ли имаме право да наричаме подли и само гърците ли лукави? Толкова ли е безспорно правото ни да ги наричаме така, колкото спор-

но е тяхното да ни наричат варвари? Ще скочи ли комисията, ако напиша „стиснат като българско правителство“, или имам право да пиша само „стиснат като евреин“. За чулките не ми се дава пример.

По две причини тази тема не трябва да отминее незабелязана. Първо: тя ни дава повод да се запитаме – като сме толкова изобретателни в характеризирането на етносите с една само дума, можем ли да понесем подобна изобретателност на наш гръб? Второ: това е първото дело на комисията за тормоз по етнически признак на българин от ромите и като първо, не беше хубаво да е толкова смешновато и оспоримо. Решението на комисията задължава вестник „Дром громендар“ да пусне опровержение. Доколкото чух по една от телевизиите главният редактор няма намерение да пусне опровержение на заглавието „Евелина Досева лъже като гърта българка“. Не се инатете, г-н Чапразов, ами пуснете опровержение под формата на заглавие „Евелина Досева не лъже като гърта циганка“. Ако героинята ви пак подаде жалба до Комисията за защита от дискриминацията – ех, че интересно!

Веселина СЕДЛАРСКА

Б.р. Статията е публикувана във в. „Новинар“

© Мартин Стойчев

Мисията на Сорос. Роми и фашизъм в Италия

Ще изчезне ли ромското движение след Джордж Сорос? Има ли някой друг, който ще продължи неговата мисия? Местните ромски организации разбрали ли са смисъла на всичко това?

По мое мнение, ако трябва да обявим мисията на ромското движение, то това ще бъде инициатива Джордж Сорос.

Мисията е завършена за ромските поколения, които продължават обучението си благодарение на стипендиите, конференциите, семинарите и малките суми, които получават от проекти.

Трудно е да се повярва, че ромското движение ще продължи по същия начин след Сорос, защото инициативата има нужда от САМОПОДДЪРЖАНИ вътрешни инициативи. Ние пренебрегваме това, защото сме задоволени с това което имаме и каквото са ни дали – добра черта, но не за дълго.

Работата с ромите е

трудна и тежка, които работят честно, не спират да говорят за времето, когато ромите ще надигнат своя глас. Ще бъде глупаво да се стигне до този момент, но трябва да се предприеме нещо, защото все още има ромите, които представят себе си за Турци или българи, разполагат с жилища, с всичко необходимо за един нормален живот и са забравили КОИ СА всъщност.

Докато проблемът не бъде назван открито, няма да бъде разбран, днес може би в Италия, утре в Румъния, но ще дойде времето, когато ще го почувствате на вашия гръб.

Човешки права в Европа, хиляди стратегии, стотици до-

кументи, ромски генетилетия са само лозунги, ако не разбирате, че ще трябва да се научите да сте активни, да огласявате въпросите си. Следователно, вместо да празнувате 8 април, вие трябва да работите с хората и да ги учите как да говорят на глас, да артикулират достатъчно високо, докато бъдат чути идеите им за ИНТЕГРАЦИЯТА и ДИСКРИМИНАЦИЯТА СРЕЩУ РОМИТЕ в региона. Документите, стратегията, или политиката не са цел сама по себе си, ако не представляват политиката, мощта и властта, подкрепени с гласа на ХОРАТА.

Елвис МЕМЕТИ

от английски:

Мартин Стойчев